

KLASIKAPLUS.CZ

1. Dvakrát Viktor Ullmann. Ostrava v Praze

05.02.2024 klasikaplus.cz - Petr Veber

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadlo; moravskoslezské; Národní; NDM; ostravské

pondělí, 5. únor 2024 10:51 Petr Veber Rok po **ostravské** premiéře přivezlo do Prahy **Národní divadlo moravskoslezské** svou inscenaci dvou aktovek Viktora Ullmanna.

Rozbitý džbán a Císař Atlantidy jsou dobově i nadčasově aktuální a hudebně dnes až překvapivě sdělná komorní díla komponovaná za války, druhé z nich v terezínském ghettu. Pohostinské představení vedené první únorovou nedělí ve Stavovském divadle dirigentem Jakubem Kleckerem bylo velkým obohacením.

Ještě stále totiž jde o splácení dluhů znovu objeveným autorům, kteří patří mezi oběti holokaustu a z mnoha důvodů, zejména ideologických, nebyli hráni ani po válce. V tomto případě v českém přebásnění Jaromíra Nohavici působí obě opery dvojnásob přístupně. Uvedení v Ostravě a nyní i v metropoli je dalším plodem česko-německého projektu Musica non grata, finančně podporujícího ožívování kdysi "nežádoucí" hudby, tedy odkazu hudebníků meziválečného Československa, pronásledovaných nacionálněsocialistickým režimem či jinak perzekvovaných. V případě Viktora Ullmanna, česko-židovského skladatele, těšínského rodáka zavražděného nacisty v Osvětimi v roce 1944 v šestačtyřiceti letech, šlo jako i v případě dalších "terezínských skladatelů" o rasové důvody.

Rozbitý džbán, vycházející z komedie Heinricha von Kleista, je lehce absurdní konverzační satira, trefující se do pokryteckého nositele moci. Premiéru měla až v roce 1966 v Drážďanech a v Praze zatím zazněla jen v roce 1998 v nastudování rakouského souboru Arbos, nahrávku pořídil v devadesátých letech Gerd Albrecht. Neoklasicky vynírající dílo zaujme na první poslech mimořádně dlouhou předehrou, kterou režisér Rocc využil k epickému pantomimickému rozehrání příběhu, samozřejmě svým dějovým spádem, ale ryze hudebně také instrumentací, pohrávajících si s řadou žánrů typických pro meziválečnou hudební kulturu. Jde o bravurní partituru, poskytující pěvcům prostor pro charakterizační práci i pro přesnou deklamaci.

Císař Atlantidy aneb Odepření smrti je závažnou protihitlerovskou satirou, vážným podobenstvím o životě a smrti, o nepatřičnosti bezdůvodného zabíjení. Dílo, které vzniklo v neuvěřitelných podmínkách a které se dochovalo jen díky téměř zázračnému zachránění rukopisu, mělo premiéru roku 1975 v Nizozemské opeře v Amsterdamu. V devadesátých letech se hrálo v Praze jak při hostování Arbosu, tak silami Národního divadla. Hudba tohoto moderního singspielu je svižná i naléhavá, plná citátů a skryté ironie, pěvecké party vypjatější. Režie podtrhuje tragickou ponuřost. Ostravští nebyli strhující, v obou koncentrovaných jednoaktovkách ale obstáli. Ojedinelá příležitost nahlédnout znovu a docela intenzivně do tuzemské umělecké konstelace konce první poloviny minulého století.

Foto: **NDM** / Martin Popelář

Novinář, hudební kritik

Nepochází z uměleckého prostředí, ale k hudbě má jako posluchač i jako neprofesionální klavírista a varhaník blízko od dětství. Po gymnáziu vystudoval hudební vědu na Karlově univerzitě. Od poloviny 80. let působí jako novinář, hudební a operní kritik a autor textů o hudbě a hudebnících. Přes dvacet let byl zpravodajem ČTK zaměřeným na hudbu, kulturu a církve, od roku 2007 pak deset let v Českém rozhlasu vedl hudební redakci stanice Vltava, pro kterou nadále pracuje jako publicista. Současně je jedním z dlouholetých průvodců vysíláním Českého rozhlasu D-dur, digitální stanice klasické hudby. Od 80. let vedle zaměstnání nepřetržitě přispíval do odborných českých hudebních měsíčníků i do deníků a dalších časopisů. Připravoval rozhovory a psal hudební reflexe například do Lidových a Hospodářských novin a do Týdeníku Rozhlas, publikoval na internetu. Píše texty k programům koncertů i obalům CD. Je autorem knihy Václav Snítal a jeho půlstoletí české hudby. Klasickou hudbu považuje za nenahraditelnou součást lidského života a snaží se o tom nenásilně přesvědčovat ostatní. Za hudbou cestuje stejně nadšeně, jako rád chodí po horách a fotografuje. Vážnou hudbu všech období, forem a žánrů ještě stále vyhledává, s potěšením poslouchá a dál poznává. V červnu 2018 se proto stal spoluzakladatelem a spolumajitelem hudebního portálu KlasikaPlus.cz...

Více z této rubriky

« zpět na začátek

Dvakrát Viktor Ullmann. Ostrava v Praze

pondělí, 5. únor 2024 10:51 [Petr Veber](#)

Rok po ostravské premiéře přivezlo do Prahy Národní divadlo moravskoslezské svou inscenaci dvou aktovek Viktora Ullmanna. *Rozbitý džbán* a *Císař Atlantidy* jsou dobově i nadčasově aktuální a hudebně dnes až překvapivě sdělná komorní díla komponovaná za války, druhé z nich v terezínském ghettu. Pohostinské představení vedené první únorovou nedělí ve Stavovském divadle dirigentem Jakubem Kleckerem bylo velkým obohacením.

Ještě stále totiž jde o splácení dluhů znovu objevovaným autorům, kteří patří mezi oběti holokaustu a z mnoha důvodů, zejména ideologických, nebyli hráni ani po válce. V tomto případě v českém přebásnění **Jaromíra Nohavici** působí obě opery dvojnásob přístupně. Uvedení v Ostravě a nyní i v metropoli je dalším plodem česko-německého projektu **Musica non grata**, finančně podporujícího ožívování kdysi „nežádoucí“ hudby, tedy odkazu hudebníků meziválečného Československa, pronásledovaných nacionálněsocialistickým režimem či jinak perzekvovaných. V případě **Viktora Ullmanna**, česko-židovského skladatele, těšínského

rodáka zavražděného nacisty v Osvětimi v roce 1944 v šestačtyřiceti letech, šlo jako i v případě dalších „terezínských skladatelů“ o rasové důvody.

Rozbitý džbán, vycházející z komedie **Heinricha von Kleista**, je lehce absurdní konverzační satira, trefující se do pokryteckého nositele moci. Premiéru měla až v roce 1966 v Drážďanech a v Praze zatím zazněla jen v roce 1998 v nastudování rakouského souboru **Arbos**, nahrávku pořídil v devadesátých letech **Gerd Albrecht**. Neoklasicky vyznívající dílo zaujme na první poslech mimořádně dlouhou předehrou, kterou režisér **Rocc** využil k epickému pantomimickému rozehrání příběhu, samozřejmě i svým dějovým spádem, ale ryze hudebně také instrumentací, pohrávající si s řadou žánrů typických pro meziválečnou hudební kulturu. Jde o bravurní partituru, poskytující pěvcům prostor pro charakterizační práci i pro přesnou deklamaci.

Císař Atlantidy aneb Odepření smrti je závažnou protihitlerovskou satirou, vážným podobenstvím o životě a smrti, o nepatřičnosti bezdůvodného zabíjení. Dílo, které vzniklo v neuvěřitelných podmínkách a které se dochovalo jen díky téměř zázračnému zachránění rukopisu, mělo premiéru roku 1975 v Nizozemské opeře v Amsterdamu. V devadesátých letech se hrálo v Praze jak při hostování Arbosu, tak silami Národního divadla. Hudba tohoto moderního singspielu je svižná i naléhavá, plná citátů a skryté ironie, pěvecké party vypjatější. Režie podtrhuje tragickou ponurost. Ostravští nebyli strhující, v obou koncentrovaných jednoaktovkách ale obstáli.

Ojedinělá příležitost nahlédnout znovu a docela intenzivně do tuzemské umělecké konstelace konce první poloviny minulého století.

Zpívali Boris Prýgl, Martin Gurbaľ, Jorge Garza, Anna Nitrová, Doubravka Součková, Luciano Mastro, Roman Vlkovič a další.

Foto: Martin Popelář a Serghei Gherciu